

บทที่ 7 การประชุมแกตต์

จะเห็นว่า เมื่อจะต้องแก้ปัญหาในการค้าบริการ วิธีที่ดีที่สุดต้องใช้วิธีทำงานร่วมกันกับประเทศต่าง ๆ แบบแกตต์ หรือกลุ่มอาเซียน และจัดตั้งเขตการค้าเสรี ส่วนการออกกฎระเบียบพระราชบัญญัติต่าง ๆ นั้นแก้ไขได้ยากกว่า ช้าบางครั้งก็อาจเกิดความเสียเปรียบในด้านการแข่งขันได้

1. แกตต์คืออะไร

คำว่า "แกตต์" GATT เป็นคำย่อจากภาษาอังกฤษว่า "GENERAL AGREEMENT ON TARIFFS AND TRADE" หรือเรียกในภาษาไทยว่า "ข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยภาษีศุลกากรและการค้า"

แกตต์ เป็นสัญญาทางการค้าระหว่างประเทศ ที่มีประเทศต่าง ๆ 96 ประเทศรวมทั้งไทยด้วย ได้ร่วมกันลงนามและตกลงที่จะดำเนินงานทางด้านการค้า ภายในกรอบของกฎระเบียบวินัยที่ได้ร่วมกันกำหนดและยอมรับ โดยมีจุดประสงค์หลักที่จะทำให้การค้าของโลกมีความเป็นเสรีมากขึ้น การเจรจาการค้าหลายฝ่ายแต่ละครั้ง เรียกว่า "รอบ" ประเทศไทยเข้าเป็นสมาชิกอันดับที่ 88 เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ. 2525

ขณะนี้ประเทศภาคีกำลังร่วมกันเจรจาทางการค้าที่เจนีวา สวิตเซอร์แลนด์ โดยมีเป้าหมายที่จะให้การค้าในโลกเป็นไปอย่างเสรี ความคล่องตัว ปราศจากข้อกีดกันที่ประเทศต่าง ๆ ใช้อยู่ในปัจจุบัน

เท่าที่ผ่านมามีการเจรจามาแล้ว 7 รอบ แต่ละรอบมีชื่อเรียกต่างกันไปตามชื่อบุคคลหรือสถานที่ เช่น รอบเคนเนดี เพื่อเป็นอนุสรณ์แก่ประธานาธิบดีเคนเนดีแห่งสหรัฐอเมริกา รอบโตเกียวและรอบอุรุกวัย ก็เพื่อระลึกถึงเมืองและประเทศที่เป็นสถานที่ที่ได้มีการประชุมกัน เพื่อประกาศเริ่มการเจรจา มีการกำหนดระยะเวลาของการเจรจาแต่ละรอบ เช่น ให้เสร็จสิ้นในรอบหนึ่ง ๆ ภายใน 3-4 ปี โดยกำหนดประเด็น (เรื่อง) ที่ต้องการเจรจาในรอบนั้น ๆ และจะ

มีการปฏิบัติตามข้อตกลงเมื่อเวลาที่กำหนดไว้สิ้นสุดลง เมื่อมีความจำเป็นก็ต้องจัดการเจรจา
"รอบ" ต่อไปใหม่

ในทางปฏิบัติ หลังจากการประกาศเริ่มเจรจาแล้ว จะดำเนินการต่อที่สำนักงาน แกดต์
ณ กรุงเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์

GATT MEMBERSHIP AS AT 8 JANUARY 1988

Contracting Parties to the GATT (96)

Antigua and Barbuda	Germany, Fed. Rep.	Niger
Argentina	Ghana	Nigeria
Australia	Greece	Norway
Austria	Guyana	Pakistan
Bangladesh	Haiti	Peru
Barbados	Hong Kong	Philippines
Belgium	Hungary	Poland
Belize	Iceland	Portugal
Benin	India	Romania
Botswana	Indonesia	Rwanda
Brazil	Ireland	Senegal
Burkina Faso	Israel	Sierra Leone
Burma	Italy	Singapore
Burundi	Jamaica	South Africa
Cameroon	Japan	Spain
Canada	Kenya	Sri Lanka
Central African Republic	Korea, Rep.	Suriname
Chad	Kuwait	Sweden
Chile	Lesotho	Switzerland
Colombia	Luxembourg	Tanzania
Congo	Madagascar	Thailand
Cote d' Ivoire	Malawi	Togo
Cuba	Malasia	Trinidad and Tobago
Cyprus	Maldives	Turkey
Czechoslovakia	Malta	Uganda

Denmark	Mauritania	United Kingdom
Dominican Republic	Mauritius	United States of America
Egypt	Mexico	Uruguay
Finland	Morocco	Yugoslavia
France	Netherlands	Zaire
Gabon	New Zealand	Zambia
Gambia	Nicaragua	Zimbabwe

Countries to whose territories the GATT has been applied and which now, as independent States, maintain a *de facto* application of the GATT pending final decisions as to their future commercial policy (28)

Algeria	Guinea-Bussau	Sao Tome and Principe
Angola	Kampuchea	Seychelles
Bahamas	Kiribati	Solomon Islands
Bahrain	Mali	Swaziland
Brunei Darussalam	Mozambique	Tonga
Cape Verde	Papua New Guinea	Tuvalu
Dominica	Qatar	Tuvalu
Equatorial Guinea	St.Christopher and Nevis	Yemen, Democratic
Fiji	St.Lucia	
Grenada	St.Vincent	

Provisional contracting party.

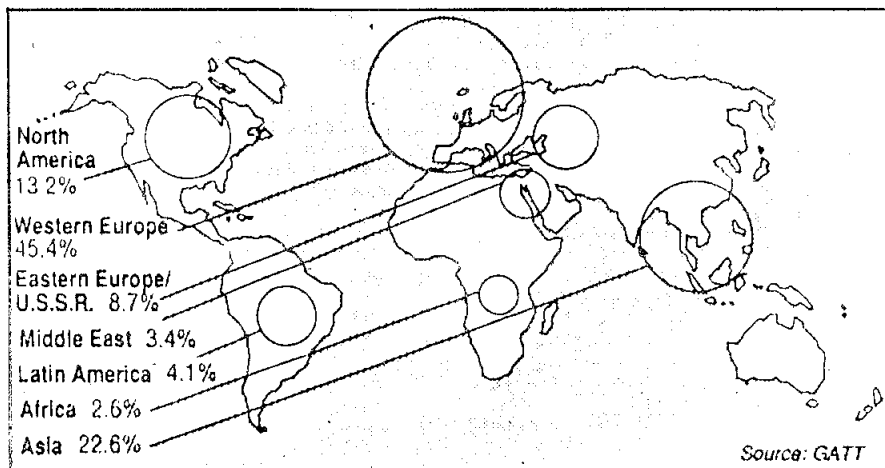
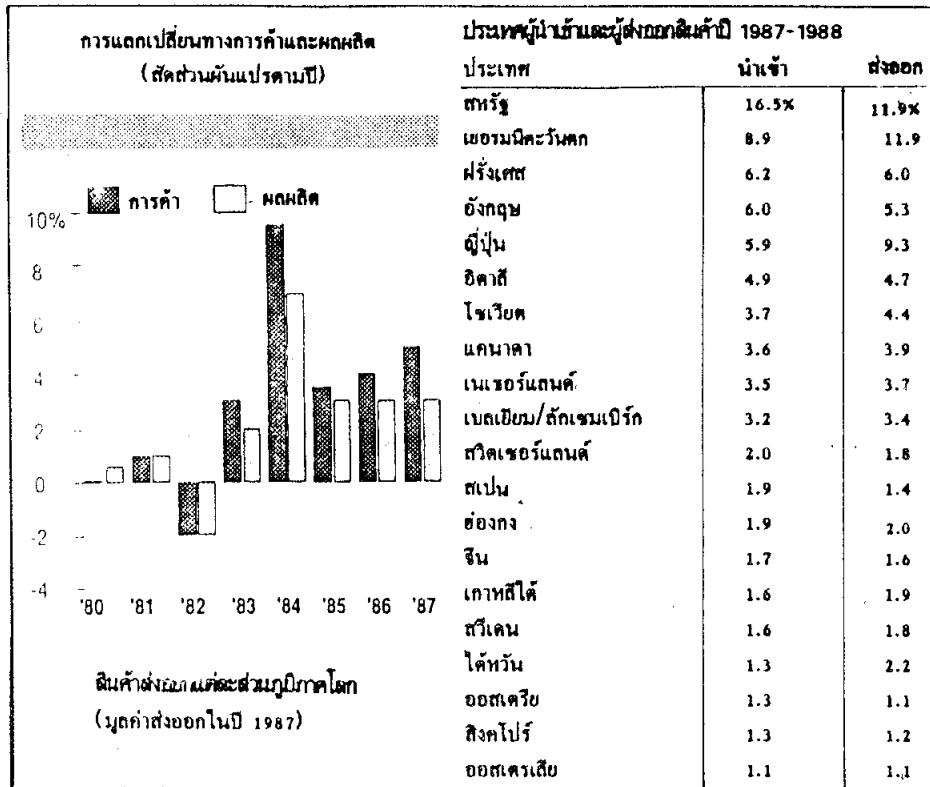
Tunisia.

2. ผลหลังการประชุมแกตต์เฉพาะทรัพย์สินทางปัญญาและสินค้าเกษตร

หลังจากมีข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยภาษีศุลกากรและการค้า (The General Agreement on Tariffs and Trade หรือที่เรียกว่า GATT) ได้ใช้บังคับกับประเทศมวลสมาชิก ตั้งแต่ 1 มกราคม 1948 นับได้ 40 ปีมาแล้วได้ผลเป็นที่น่าพอใจ คือมีส่วนช่วยให้ปริมาณการค้าของโลกเพิ่มขึ้นถึง 7 เท่าตัว ในขณะที่เดียวกัน มูลค่าแลกเปลี่ยนทางการค้าระหว่างประเทศได้เพิ่มขึ้น 1,200 พันล้านเหรียญสหรัฐ เปรียบเทียบกับช่วงทศวรรษที่แล้ว มีมูลค่าเพียงปีละ 57 พันล้าน

เหรียญสหรัฐเท่านั้น ยิ่งกว่านั้น แกดต์ยังมีบทบาทสำคัญในการช่วยลดอุปสรรคทางภาษีศุลกากรสินค้า
อุตสาหกรรมจากเดิม 40% ลงเหลือ 5% อย่างปัจจุบัน

อัตราการเติบโตทางการค้าระหว่างประเทศ

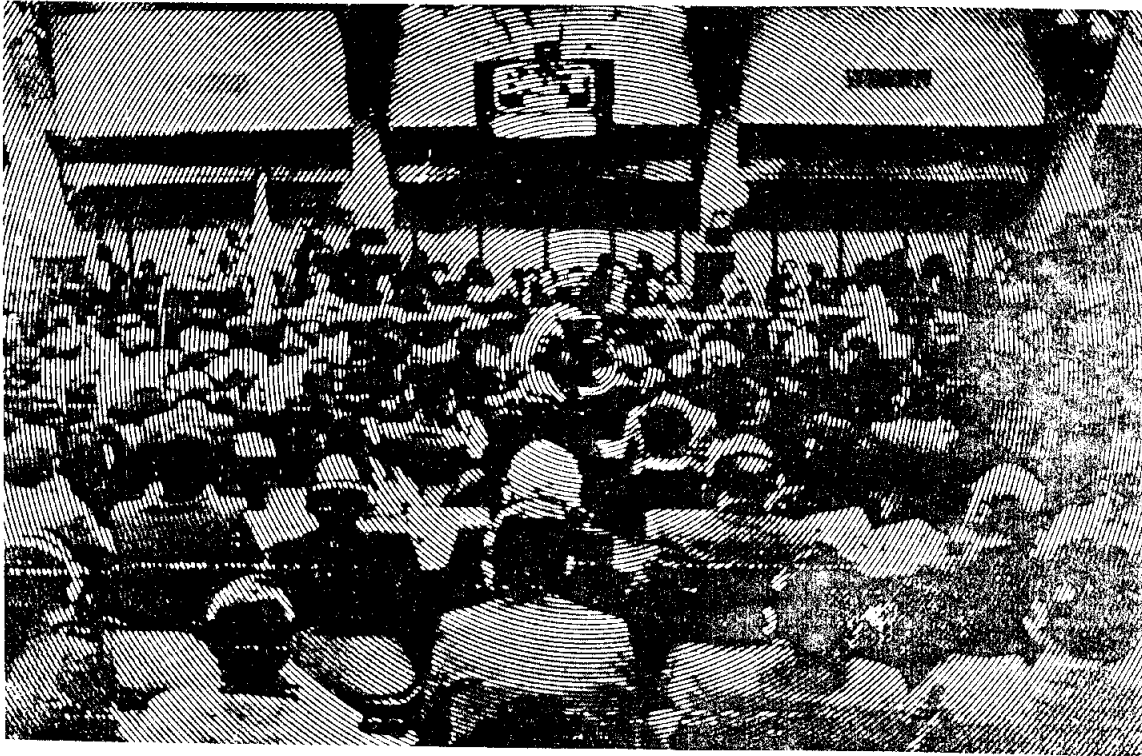

การเจรจาอบอุรุกวัยที่จัดขึ้นเมื่อวันที่ 15 กันยายน 1986 เป็นครั้งที่ 8 ก็เพราะว่า โครงสร้างทางการค้าระหว่างประเทศได้เปลี่ยนแปลงไปหลายด้าน กล่าวคือ ประเทศต่าง ๆ ได้นำมาตรการกีดกันทางการค้า และนโยบายรัฐอุดหนุนการค้ามาปฏิบัติอย่างกว้างขวาง จนกลายเป็นชนวนขัดแย้งทางการค้าระดับโลก การเจรจาอบอุรุกวัยนี้มีวัตถุประสงค์จะแก้ไขวิกฤตการณ์ทางการค้าให้ตั้งอยู่บนพื้นฐานการแลกเปลี่ยนการค้าโดยเสรี และการเจรจามีเป้าหมายจะต้องแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ให้แล้วเสร็จภายใน ค.ศ. 1990

กฎข้อบังคับของแกตต์มีปัญหา มุ่งเน้นออกกระเบียบกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการค้าภาคอุตสาหกรรมเสียเป็นส่วนใหญ่ แต่ไม่ได้ครอบคลุมถึงอุตสาหกรรมทุกส่วน โดยเฉพาะเรื่องทรัพย์สินทางปัญญา ที่บรรดาประเทศกำลังพัฒนาเห็นว่าพรมมีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้าเฉพาะส่วนที่มีการปลอมแปลงสินค้า หรือการผลิตเลียนแบบ ยิ่งกว่านั้น การเจรจาในรอบของแกตต์ตลอดมา มิได้ให้ความสนใจกับการค้าเกษตรอย่างจริงจัง จึงทำให้สัดส่วนมูลค่าการค้าภาคเกษตรกรรมของโลกลดลงเป็นลำดับ จาก 46% ของมูลค่าการค้าทั้งหมดในปี 1950 ลดเหลือเพียง 13% ของมูลค่าการค้าโลกในปี 1987 นอกจากนี้ การค้าภาคบริการ ซึ่งนับวันจะเพิ่มสำคัญต่อวงการค้าระหว่างประเทศ มากยิ่งขึ้น ได้มีการประเมินว่ามีมูลค่าราว 1 ใน 3 ของมูลค่าการค้าโลกทั้งหมด ควรจะได้ให้ความสนใจด้วย

ในการเจรจากราวนี้ สหรัฐพยายามเสนอแนวคิดที่ว่าควรบัญญัติในการเจรจากราวนี้ สหรัฐพยายามเสนอแนวคิดที่ว่าควรบัญญัติให้บริษัทต่างชาติมีสิทธิในการแข่งขันด้านธุรกิจบริการทุกประเภท เท่าเทียมกับบรรดาบริษัทเจ้าบ้าน แต่กลุ่มอียีซีไม่เห็นด้วยที่จะให้รวมธุรกิจการเงินและการธนาคาร อยู่ในหลักการที่สหรัฐเสนอมา กลุ่มอียีซีต้องการให้ธุรกิจด้านการเงินและการธนาคารอยู่ภายใต้หลักการการเข้าเจาะตลาดโดยเปรียบเทียบ กล่าวคือ หลังการรวมยุโรปให้เป็นตลาดเดียวในปี 1992 อียีซีจะให้สิทธิแก่บริษัทเงินทุนและธนาคารของสหรัฐและญี่ปุ่นในยุโรป เท่ากับสิทธิที่บริษัทจากอียีซีได้รับในประเทศทั้งสอง ซึ่งสหรัฐยินยอมเสนอแยกบริการประเภทการเงินและการธนาคาร ออกต่างหากจากธุรกิจบริการประเภทอื่นในที่สุด

ทว่าที่ประชุมไม่อาจตกลงกันได้ เรื่องความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาและปัญหาเรื้อรังด้านการอุดหนุนสินค้าภาคเกษตรกรรม

ความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา

สำหรับข้อเรียกร้องสำคัญของประเทศอุตสาหกรรมก้าวหน้าในเรื่องการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาในการเจรจาของภาคต้นนั้น แบ่งออกได้เป็นประเด็นใหญ่ๆ ดังนี้

(1) **สินค้าปลอมแปลง** ในที่ประชุมภาคต้น เห็นว่ากฎหมายประเทศกำลังพัฒนา มีจุดอ่อนคือ ควบคุมเพียงแต่การค้าสินค้าปลอมแปลง แต่ไม่รวมถึงตัวสินค้าปลอมแปลง จำกัดเพียงแต่สินค้าที่ปลอมแปลงสิทธิบัตร ไม่คุ้มครองสินค้าที่ละเมิดลิขสิทธิ์ เช่น เทปเพลง และเทปวีดีโอ นอกจากนี้การบังคับใช้กฎหมายก็หย่อนยาน จึงขอให้มีการออกกฎหมายให้เจ้าของทรัพย์สินทางปัญญาสามารถบังคับสิทธิของตนเอง ณ จุดเข้าออกสินค้า ห้ามการส่งออกและนำเข้าสินค้าที่มีการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา ที่สำคัญที่สุดให้มีมาตรการจัดการแก้ปัญหาการผลิตสินค้าปลอมแปลงภายในประเทศด้วย

(2) สิทธิบัตร ในที่ประชุมแอกต์ เรียกร้องให้กฎหมายสิทธิบัตรขยายการคุ้มครองถึงผลิตภัณฑ์ยา เคมีภัณฑ์ อาหาร จักรกลการเกษตร ปุ๋ย เครื่องสำอาง พันธุ์พืช และสัตว์ พลังงาน ปริมาณ วิธีการรักษามนุษย์และสัตว์ เป็นต้น นอกจากนี้ ต้องการให้ประเทศด้อยพัฒนาขยายกฎหมายการคุ้มครองสิทธิบัตรจาก 5-10 ปี เป็น 15-20 ปี จะต้องคุ้มครองทั้งกระบวนการผลิตและผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับข้อบังคับสิทธิบัตร คือให้ผู้ได้รับต้องเข้ามาผลิตในประเทศนั้น ประเทศอุตสาหกรรม เสนอให้ยกเลิกและให้ใช้การนำเข้าทดแทนการบังคับให้ผลิตในประเทศ

สำหรับท่าทีของประเทศกำลังพัฒนา เห็นว่า การคุ้มครองสิทธิบัตรนั้นจะต้องไม่ทำให้เกิดการผูกขาด เพราะการบังคับสิทธิบัตรให้ผลิตขึ้นในประเทศ เนื่องจากต้องการที่จะป้องกันไม่ให้เกิดการใช้สิทธิในทางผูกขาดนั่นเอง นอกจากนั้น จะยังเป็นการบังคับให้มีการโอนเทคโนโลยี ด้วย หากให้ยกเลิกแล้วถือการนำเข้ามาทดแทนเท่ากับเป็นการทำลายวัตถุประสงค์ของการบังคับสิทธิบัตร ส่วนการครอบครองสิทธิบัตรเป็นเวลา 5-10 ปีนั้น ประเทศด้อยพัฒนาได้ว่าจะระยะเวลาดังกล่าวพอเพียงสำหรับการลงทุนของบริษัทข้ามชาติอยู่แล้ว แต่ประเทศอุตสาหกรรมต้องการให้เริ่มนับการคุ้มครอง 15-20 ปี โดยเริ่มจากปีที่สามารถนำทุนคืน

(3) การคุ้มครองลิขสิทธิ์ ประเทศพัฒนาแล้วมีความเห็นร่วมกันว่า ภาควิชาสัญญาเบิร์น นั้น เป็นหลักกฎหมายระหว่างประเทศที่ให้ความคุ้มครองพอเพียงอยู่แล้ว ปัญหาอยู่ที่ประเทศต่าง ๆ จะต้องเข้าเป็นภาคีเบิร์น ประเทศพัฒนาแล้วต้องการให้การคุ้มครองเท่าเทียมกันระหว่างคนในชาติกับคนต่างชาติ คุ้มครองผลงานไม่ว่าจะผลิตในประเทศนั้นหรือไม่ก็ตาม และให้คุ้มครองตลอดชีวิตของผู้สร้างสรรค์ เพราะบางประเทศคุ้มครองเพียง 20 ปีเท่านั้น นอกจากนี้ ต้องการให้มีการออกกฎหมายคุ้มครองวรรณกรรมที่เป็นเสียงอัด และการบันทึกภาพ (วีดีโอ) เพื่อป้องกันการลอกเลียน หรือทำซ้ำ ที่สำคัญต้องการให้ประเทศด้อยพัฒนาคุ้มครองซอฟต์แวร์ในรูปแบบลิขสิทธิ์ และคัดค้านการออกกฎหมายพิเศษมาคุ้มครองซอฟต์แวร์ เพราะยุ่งยากในการที่จะขอรับการคุ้มครอง

(4) เครื่องหมายการค้า ประเทศอุตสาหกรรมเรียกร้องให้ประเทศด้อยพัฒนาปรับปรุงกฎหมายการคุ้มครองเครื่องหมายการค้า สำคัญของการเรียกร้องประกอบด้วย การขอให้มีกฎหมายคุ้มครองเครื่องหมายการค้าประเภทเครื่องหมายบริการ ให้คุ้มครองเครื่องหมายการค้า ยาที่มีสารประกอบเพียงตัวเดียว อนุญาตให้จดทะเบียนเครื่องหมายการค้าที่ใช้คำกว้าง ๆ เช่น

ไอบีเอ็ม ให้ปฏิเสธการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าที่คล้ายคลึงกันกับเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงในโลก ให้มีการคุ้มครองเครื่องหมายการค้าประเภทมาตรฐานสินค้า หรือการรับรองมาตรฐานสินค้า เป็นต้น

ด้านการอุดหนุนสินค้าภาคเกษตรกรรม

วิกฤติการณ์ด้านการค้าสินค้าเกษตรในตลาดโลก มีสาเหตุสำคัญมาจากประเทศต่าง ๆ ได้ใช้นโยบายอุดหนุนทางการเกษตรและวางมาตรการกีดกันการนำเข้าสินค้าเกษตรจากต่างประเทศ เพื่อคุ้มครองและส่งเสริมเกษตรกรในประเทศของตน

ที่เห็นได้ชัดคือกลุ่มประชาคมยุโรป (อีซี) ได้ใช้นโยบายนี้มาตั้งแต่ปี 1962 โดยให้เงินอุดหนุนแก่เกษตรกรในกลุ่ม เพื่อให้ผลิตสินค้าเพียงพอแก่ความต้องการภายในเป็นเบื้องต้น รัฐบาลในกลุ่มอีซีจะกำหนดรับซื้อผลผลิตจากเกษตรกรสูงกว่าราคาในตลาดโลก ทำให้เกษตรกรเร่งมือในการผลิต จนมีปริมาณมากเกินความต้องการภายใน กลุ่มอีซียังอุดหนุนส่งผลิตภัณฑ์เหล่านั้นออกไปจำหน่ายยังตลาดโลก ในราคาต่ำกว่าประเทศคู่แข่งรายอื่น ๆ ส่งผลกระทบต่อราคาสินค้าเกษตรในตลาดโลกไม่กระเตื้องขึ้นเท่าที่ควร ยิ่งความเสียหายให้แก่ประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งส่วนใหญ่ส่งออกสินค้าเกษตรเป็นหลัก นอกจากกลุ่มอีซีแล้ว สหรัฐและญี่ปุ่นก็หันมาใช้นโยบายอุดหนุนการเกษตรและมาตรการกีดกันการนำเข้าสินค้าเกษตรเช่นกัน

ที่น่าสังเกตในการประชุมครั้งนี้ สหรัฐมีท่าทีอ่อนลงเนื่องจากประสบกับภาวะขาดดุลการค้าระหว่างประเทศจำนวนมาก รัฐบาลสหรัฐจึงต้องการประหยัดค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ลงรวมทั้งงบประมาณอุดหนุนทางการเกษตร ที่สหรัฐเคยใช้เงินอุดหนุนด้านการเกษตร เมื่อ 1987 ถึง 27 พันล้านเหรียญ จะลดลงสำหรับปีนี้เหลือ 13 พันล้านเหรียญ แต่จะเป็นไปได้ก็ต่อเมื่อประเทศอื่นยอมลดความช่วยเหลือการทุ่มขายสินค้าเกษตรด้วยเช่นกัน สหรัฐจึงพยายามโน้มน้าวให้ชาติอื่นวางนโยบายระยะยาวเลิกอุดหนุนสินค้าเกษตรลงเสีย โดยชี้แจงให้กลุ่มอีซี ทั้ง 12 ประเทศ จะสามารถประหยัดงบประมาณไปได้ถึงปีละ 200 พันล้านเหรียญสหรัฐ และญี่ปุ่นก็จะประหยัดได้ราว 40 พันล้านเหรียญ และจะสามารถช่วยให้ประเทศโลกที่สามลดภาระหนี้สินลงได้ปีละประมาณ 5% ของยอดหนี้สินต่างประเทศทั้งหมด

ข้อเสนอของสหรัฐนี้ ประชาคมยุโรปและญี่ปุ่นไม่เห็นด้วย สหรัฐจึงยื่นข้อเสนอใหม่ ให้กำหนดระยะเวลาเลิกการอุดหนุนสินค้าเกษตรตายตัว ลดการอุดหนุนลงในปี 1989-1990 รวมทั้งจัดอุปสรรคภายในต่าง ๆ ในการนำเข้าสินค้าเกษตรให้เท่าเทียมกับการปฏิบัติต่อสินค้าโภคภัณฑ์ และผลผลิตในประเทศ ภายใต้เงื่อนไขที่ว่าประเทศภาคีอื่นยินยอมปฏิบัติอย่างเดียวกันนี้

ดูเหมือนข้อเสนอเหล่านี้สุดของสหรัฐนี้ใกล้เคียงหลักการของกลุ่มเกรนส์ หรือกลุ่มผู้ส่งออกสินค้าเกษตร 13 ประเทศ รวมทั้งไทยภายใต้การนำของออสเตรเลีย ที่ต้องการให้รัฐบาลของประเทศภาคีตรึงเงินอุดหนุนการเกษตรไว้ในระดับปัจจุบัน และให้ตัดทอนเงินอุดหนุนดังกล่าวลงปีละ 10% ตลอดปี 1989-1990

ส่วนประชาคมยุโรป ยินกรานไม่ยกเลิกเงินอุดหนุนลงโดยสิ้นเชิง ในแผนงานระยะยาวตามที่สหรัฐเสนอ และเห็นว่าสำหรับมาตรการระยะสั้นนั้นควรกำหนดไม่ให้มีการอุดหนุนการเกษตรในปี 1990 เกินกว่าจำนวนเงินอุดหนุนในปี 1984 เพราะกลุ่มอียิปตระหนักว่า สหรัฐส่งออกสินค้าเกษตรเพิ่มขึ้นจาก 27.87 พันล้านเหรียญสหรัฐในปี 1987 เป็น 35.2 พันล้านเหรียญสหรัฐในปี 1988 สูงถึง 26% ขณะที่นำเข้าสินค้าเกษตรในปีนั้นเพิ่มขึ้นเพียง 2% เป็นมูลค่ารวมทั้งสิ้น 21 พันล้านเหรียญสหรัฐ สหภาพโซเวียต ญี่ปุ่น จีน แอลจีเรีย และอินเดีย กำลังกลายเป็นลูกค้าที่สำคัญของสหรัฐเพิ่มขึ้นตามลำดับ และเกรงว่าการลดเงินอุดหนุนจะส่งผลกระทบต่อเกษตรกรยุโรปรายย่อย 8 ล้านคน

อย่างไรก็ดี ทั้งเรื่องทรัพย์สินทางปัญญา และการอุดหนุนการเกษตร แม้จะความเห็นของกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมกับประเทศกำลังพัฒนาจะแตกต่างกัน ก็เป็นที่น่าสังเกตว่าประเทศกำลังพัฒนา อาจจะยอมประนีประนอมท่าทีของตนเองให้อ่อนลง เพราะสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจบังคับให้ประเทศกำลังพัฒนาต้องง้อตลาดของประเทศอุตสาหกรรมมากขึ้น เนื่องจากในปัจจุบันประเทศต่าง ๆ ในโลก นับจากโซเวียต จีน มาจนถึงอินเดีย ต่างก็เลิกล้มนโยบายเศรษฐกิจที่รัฐเข้าไปประกอบกิจการแทนเอกชน และปล่อยให้เอกชนเป็นตัวนำการประกอบธุรกิจ ทำให้ต้องแสวงหาตลาดที่กว้างขวางกว่าตลาดภายในประเทศ

เนื่องจากกระแสทางเศรษฐกิจของประเทศต่าง ๆ หันมานิยมในเรื่องการค้าโดยเสรี ทำให้ท่าทีการเจรจาของประเทศกำลังพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปจากเมื่อ 10 ปีที่แล้ว ซึ่งในสมัยนั้น

ความเห็นแตกต่างกันออกเป็นกลุ่มเหนือ-กลุ่มใต้ หรือระหว่างประเทศอุตสาหกรรมกับประเทศยากจน แนวคิดในกลุ่มประเทศยากจนต้องการที่จะให้มีการปฏิรูประบบเศรษฐกิจโลกใหม่ เนื่องจากเห็นว่าประเทศยากจนอยู่ในฐานะที่เสียเปรียบ แต่ปัจจุบันประเทศกำลังพัฒนาเองก็มีฐานะทางเศรษฐกิจแตกต่างกันไป กลุ่มประเทศนี้ก็นับว่าเป็นประเทศกำลังพัฒนาที่มีรายได้ต่อหัวประชากรสูง เทียบเคียงประเทศอุตสาหกรรมบางประเทศ ส่วนประเทศที่มีฐานะยังล้าหลัง (ด้อยพัฒนา) ก็พยายามที่จะให้ตัวเองได้ใช้ประโยชน์จากระบบการค้าเสรีของโลกมากขึ้น เพราะฉะนั้น ท่าทีในเรื่องการเลิกการอุดหนุนสินค้าเกษตรนั้น ประเทศกำลังพัฒนามีความเห็นค่อนข้างจะสอดคล้องกับสหรัฐ แต่อย่างไรก็ตาม เรื่องการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญานั้น ความเห็นยังแตกแยกในลักษณะกลุ่มประเทศเหนือกับใต้

ปัญหาเรื่องทรัพย์สินทางปัญญา โดยเฉพาะเรื่องสิทธิบัตรยา พันธุ์พืชและสัตว์ เครื่องจักรกลเกษตรนั้น นอกเหนือจะมีผลกระทบต่อความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีของประเทศกำลังพัฒนาเองแล้ว ยังจะมีผลกระทบต่อชีวิต ความเป็นอยู่ของประชาชนส่วนใหญ่ที่มีรายได้ต่ำ แต่ทว่าจะต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงขึ้นในด้านสาธารณสุข และการประกอบอาชีพด้วยการเกษตร ฉะนั้น มาตรการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญานั้นจะต้องไม่ก่อให้เกิดสภาพที่คุ้มครองมากเกินไป หรือส่งเสริมการผูกขาด อันเป็นการบิดเบือนการค้ารูปแบบหนึ่ง หรือว่าคุ้มครองน้อยเกินไป ซึ่งก็จะก่อให้เกิดการบิดเบือนการค้าเช่นกัน

ข้อเรียกร้องที่แตกต่างกันของแต่ละชาติในแกตต์

ประเทศ	การเกษตร		ทรัพย์สินทางปัญญา	
	มาตรการระยะยาว	มาตรการระยะสั้น	หัวข้อเจรจา	มาตรการคุ้มครอง
สหรัฐ	จัดอุปสรรคนำเข้าทุกอย่าง	ไม่เข้าร่วมการเจรจาใดๆ จนกว่าตกลงกันได้ถึง มาตรการระยะยาว	ทุกประเด็นรวมทั้งความลับทางการค้า	คุ้มครองทุกเรื่องอย่างเป็นระบบ
ประชาคมยุโรป	คัดค้านการเจรจาเรื่องนี้	เน้นมาตรการระยะสั้น พิจารณาอุดหนุนเกษตร โดยเปรียบเทียบ เฉพาะรายได้ต่ำกว่าปี 1984	สนับสนุนการเจรจาทุกเรื่อง	จำเป็นต้องมีมาตรการคุ้มครองใหม่
กลุ่มแครีนส์ หรือ ประเทศกำลังพัฒนา	เห็นด้วยกับข้อเสนอของสหรัฐ แต่แค่เสนอเจรจาทางแก๊ปี 1990	ให้ลดการอุดหนุน บิลละ 10% จนถึงปี 1990	ไม่ได้เตรียมการเจรจาในเรื่องนี้	ต้องการให้พิจารณาเฉพาะปัญหา สินค้าปลอมแปลงหรือผลิตซ้ำ
ญี่ปุ่น	คัดค้านการจัดอุปสรรคตาม ข้อเรียกร้องของสหรัฐ	จัดการอุดหนุนส่งออกสินค้า หักด้วยมาตรการอุดหนุนอื่น ๆ	ไม่ควรรวมความลับทางการค้า	คัดค้านที่จะให้มีความคุ้มครอง ทุกเรื่องอย่างเป็นระบบ เสนอการชดใช้ค่าเสียหายในกรณีที่มีการละเมิด

สรุป

ความสำเร็จหรือล้มเหลวของการประชุมแกตต์รอบอุรุกวัย ซึ่งคาดว่าจะมีผลสรุปในปลายปี 1990 นั้น นับว่ามีความสำคัญอย่างมากต่อทิศทางการค้าของโลก ว่าจะเป็นการเสริมความเข้มแข็งให้กับระบบการค้าพหุภาคีหลายฝ่าย หรือประเทศยักษ์ใหญ่แต่ละฝ่ายจะหันไปตั้งกลุ่มการค้าตามภูมิภาคของตัวเอง เช่น การรวมกลุ่มการค้าสหรัฐกับแคนาดา แผนการรวมยุโรปเป็นตลาดเดียวของกลุ่มอียูในปี 1992 เป็นต้น

ประเทศอุตสาหกรรม เช่น สหรัฐ ญี่ปุ่น ต่างก็แสดงท่าทีอย่างแน่ชัดว่า ตลาดของตัวเองจะเปิดกว้างต่อไปหรือไม่ ขึ้นอยู่กับผลการประชุมแกตต์รอบอุรุกวัยว่าจะมีผลลัพธ์ เป็นไปตามที่ตนเองต้องการหรือไม่

โดยเฉพาะกลุ่มอียู ซึ่งรวมตัวเป็นตลาดประชาคมยุโรปในปี 1992 ก็แถลงว่าตลาดของอียูจะเป็นประโยชน์แก่ชาติอื่น ๆ ก็โดยหลักต่างตอบแทนประโยชน์ต่อกันเท่านั้น

ในฐานะที่ประเทศไทยเป็นสมาชิกแกตต์ประเทศหนึ่ง จึงมีสิทธิที่จะได้รับประโยชน์ต่าง ๆ และในขณะเดียวกันก็มีข้อผูกพันที่จะต้องปฏิบัติตามด้วย สิทธิและข้อผูกพันที่สำคัญได้แก่

1. มีสิทธิที่จะได้รับการลดหย่อนอัตราภาษีศุลกากรจากประเทศสมาชิกอื่น ๆ ขณะเดียวกันก็มีข้อผูกพันที่จะต้องให้การลดหย่อนอัตราภาษีศุลกากรแก่ประเทศสมาชิกอื่น ๆ เช่นกัน
2. มีสิทธิที่จะใช้แกตต์เป็นเวทีในการเจรจาการค้า เพื่อปกป้องผลประโยชน์ทางการค้าที่ได้รับความเสียหายอันเกิดจากการใช้มาตรการทางการค้าของประเทศสมาชิกอื่น ๆ เรื่องนี้เป็นเรื่องที่เกิดเนื่องจากไทยเป็นประเทศเล็ก หากต้องเจรจาท่องกับประเทศใหญ่ เช่น สหรัฐอเมริกา หรือญี่ปุ่น อำนาจต่อรองของไทยจะมีน้อย แต่ถ้ายกเรื่องขึ้นเจรจានในแกตต์ ซึ่งเป็นการเจรจาในระดับหลายฝ่าย ไทยก็อาจจะได้เสียงสนับสนุนจากประเทศสมาชิกอื่น ๆ ด้วย แต่ขณะเดียวกันนั้น ไทยก็มีข้อผูกพันที่จะไม่ใช้มาตรการใด ๆ ที่ขัดต่อกฎของแกตต์เช่นกัน มิฉะนั้นประเทศสมาชิกอื่น ๆ ก็อาจจะใช้สิทธิเจรจาในเวทีแกตต์ เรียกร้องให้ไทยระงับการใช้มาตรการต่าง ๆ ได้ในทำนองเดียวกัน

ตัวอย่าง ข้อผูกพันอันเป็นพันธกรณีที่ไทยจะต้องปฏิบัติ เช่น การตกลงลดอัตราภาษีศุลกากรบางส่วน ดังนี้ คือ ข้าวสาลี จาก 2.30 บาท เป็น 1.80 บาทต่อกิโลกรัม

แอปเปิ้ลจาก 60% หรือ 30 บาท เป็น 30% หรือ 20 บาทต่อกิโลกรัม

โปรตีนถั่วเหลืองจาก 35% เหลือ 10%

ทางคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบกับการลดภาษีศุลกากรดังกล่าว เมื่อต้นเดือนกันยายน 2531 นี้ ซึ่งจะมีผลใช้บังคับในอีกไม่กี่วันข้างหน้า

แต่ทางสหรัฐก็ยังไม่พอใจ จึงยืนยันให้ทางฝ่ายไทยลดอัตราภาษีเพื่อสหรัฐจะได้นำสินค้าเข้าประเทศไทยได้กำไรมากขึ้นด้วยการเสียภาษีอัตราต่ำลง คือ ขอลดราคาภาษีเก็บจากข้าวสาลี ลดลงเหลือกิโลกรัมละ 1.-บาท แอปเปิ้ลลดเหลือ 10% และโปรตีนถั่วเหลืองเหลือ 5% แต่ฝ่ายไทยถือว่าการลดภาษีศุลกากรลงมากกว่านี้ เป็นประเด็นการเจรจาครั้งต่อไป จุดยืนของไทยก็คือ ไทยต้องการดำเนินการลดภาษีศุลกากรครั้งแรกลงบางส่วนก่อน เพื่อศึกษาหาผลกระทบจากการลดภาษีดังกล่าวด้วย และการทำเช่นนี้ ประเทศไทยก็หวังว่ารัฐบาลสหรัฐคงจะเห็นใจและปรับปรุงการเปิดตลาดแก่สินค้าไทยบ้าง นี่เป็นตัวอย่างของการเตรียมพร้อมฝ่ายไทยในการที่ต้องจัดเตรียมกำหนดแนวทาง และทำที่ในการเข้าร่วมเจรจา เพื่อรักษาประโยชน์เศรษฐกิจของประเทศเรา

3. การเจรจาการค้าหลายฝ่ายรอบอุรุกวัย

สำหรับการเจรจาการค้าหลายฝ่ายที่กำลังมีการเจรจาอยู่ในขณะนี้ ที่นครเจนีวา นับเป็นรอบที่ 8 เรียกว่า การเจรจาการค้าหลายฝ่ายรอบอุรุกวัย กำหนดระยะเวลาของการเจรจารอบนี้คือ ปี พ.ศ. 2529 - พ.ศ. 2532

เพื่อให้การเจรจาเป็นไปตามแนวทางที่กำหนดไว้ในปฏิญญารัฐมนตรี จึงได้มีการจัดตั้งกลุ่มเจรจาวาด้วยสินค้า และกลุ่มเจรจาวาด้วยบริการขึ้น โดยกลุ่มเจรจาวาด้วยสินค้าจะแยกออกเป็นการเจรจา 13 เรื่อง ภายใต้กลุ่มเจรจา 13 กลุ่ม และชื่อกลุ่มแต่ละกลุ่ม จะครอบคลุมเนื้อหาเรื่องที่จะเจรจาในกลุ่มนั้น ๆ เช่น กลุ่มเจรจาวาด้วยภาษีศุลกากร กลุ่มเจรจาวาด้วยสินค้าเกษตร กลุ่มเจรจาวาด้วยสินค้าเขตร้อน เป็นต้น

กลุ่มเจรจาแต่ละกลุ่มรวมทั้งกลุ่มเจรจาวาด้วยการบริการจะมีการประชุมกันเป็นระยะ ๆ เพื่อพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ตามที่ประเทศสมาชิกเสนอ แต่ทั้งนี้ก็เป็นไปตามวัตถุประสงค์ และแผนการเจรจาของแต่ละกลุ่มที่ได้กำหนดไว้แล้วในปฏิญญารัฐมนตรี

ผู้เข้าร่วมประชุมได้แก่ ผู้แทนจากประเทศต่าง ๆ เจ้าหน้าที่จากสถานเอกอัครราชทูต หรือสำนักตัวแทนของประเทศต่าง ๆ ณ นครเจนีวา สำหรับประเทศไทย ผู้แทนที่เข้าประชุมเจรจา คือ ผู้แทนจากประเทศไทย เอกอัครราชทูต ที่ปรึกษาการพาณิชย์ ณ นครเจนีวา และบุคคลอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

4. คำนิยามของการค้าบริการ ชนิด และการขายบริการในรอบอุรุกวัย

ในการเจรจาหลายฝ่ายรอบอุรุกวัย การให้คำนิยามของการบริการและการค้าบริการ กว้างมาก เพราะต้องการเปิดโอกาสให้คำนิยามนี้ครอบคลุมที่จะนำไปใช้ได้ในทุกประเทศภาคี แกตต์ ซึ่งแต่ละประเทศอาจจะมีลักษณะบริการและการค้าบริการที่แตกต่างกัน

การค้าบริการ (ในการเจรจาหลายฝ่ายรอบอุรุกวัย) หมายความว่า การค้าระหว่าง ประเทศที่เป็นการบริการหรือกิจกรรมแรงงานข้ามพรมแดนของประเทศ หรือภายในประเทศ (ที่ เกิดในระหว่างเจ้าของถิ่นและคนต่างชาติ) เพื่อสนองความต้องการของผู้รับหรือผู้บริโภค นอกจาก การสนองความต้องการทางด้านวัตถุ (แม้ว่าการซื้อสินค้าบางอย่างจะมาพร้อมกับบริการ) การ นำเข้ามาซึ่งผู้ผลิตการบริการและแรงงาน จะเป็นการเพิ่มมูลค่าของผลผลิตของสินค้าและบริการ ของประเทศ

นอกจากนี้ คำนิยามของการค้าบริการยังครอบคลุมถึงข้อตกลงทางค้าธุรกิจ ที่มีจุดมุ่ง หมายที่จะเข้าถึงตลาดอย่างมีประสิทธิภาพ (Effective Access to a Market) ซึ่งบางครั้ง จะหมายถึงการตั้งสถานที่ประกอบกิจการพาณิชย์ภายในประเทศหรือการเข้ามาของบุคคล (ผู้แทน) ของผู้ให้บริการชั่วคราว หรืออย่างถาวร และรวมถึงการขายบริการข้ามพรมแดนและในการบริการ ตอบสนองผู้บริโภคในต่างประเทศ โดยที่ผู้ให้บริการเข้าไปอยู่ในประเทศนั้น

อนึ่ง ในการเจรจาหลายฝ่ายรอบอุรุกวัย ไม่มีการทำรายการของการบริการที่จะต้อง เจรจา หรือคำนิยามการบริการแต่ละชนิด เพราะเกรงว่าจะเป็นการหนทางให้เกิดข้อจำกัดในการ เจรจาการค้าบริการที่ไม่รวมอยู่ในรายการนี้ในอนาคต จึงเป็นสาเหตุให้แต่ละประเทศภาคีแกตต์ หยิบยก และเลือกการบริการที่ประเทศตนต้องพิจารณา เพื่อเตรียมการเจรจาตามลักษณะของฐาน ข้อมูลการขายบริการที่มีอยู่ในประเทศ

ชนิดของการบริการ

การค้าบริการครอบคลุมการบริการหลายประเภทข้ามพรมแดน เช่น การขายข้อมูล การทำสัญญาลิขสิทธิ์ หรือข้อตกลงต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับสิทธิทางปัญญา การขายเทคโนโลยีให้ต่างชาติ หรือการบริการทางด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับคนต่างชาติ เช่น การขนส่ง คมนาคม การประกันภัย การบริการทางด้านท่องเที่ยว การบริการทางด้านธนาคาร การก่อสร้าง การให้คำปรึกษาทางวิศวกรรม และสถาปัตยกรรม ฯลฯ

การขายบริการ

วิธีการขายบริการข้ามพรมแดน ครอบคลุมถึง การให้บริการโดยผู้ขาย เข้าไปในประเทศผู้ซื้อชั่วคราว เช่น การบริการให้คำปรึกษา การตกลงให้บริการโดยการตั้งกิจการใหม่ (เช่น การตั้งสาขาธนาคารต่างประเทศ) หรือการลงทุนในกิจการที่ตั้งแล้วเป็นการถือหุ้นในธุรกิจ หรือการมีสัมพันธทางการค้า (Commercial Link) กับธุรกิจบริการที่ตั้งอย่างเป็นทางการเป็นปีกแผ่นแล้ว เช่น การตั้งตัวแทนหรือการบริการผ่านการสื่อสาร (Telecommunication Network) เช่น การบริการทางด้านโปรแกรม วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ วีดีโอ และซื้อขายลิขสิทธิ์ที่เกี่ยวข้อง

5. การค้าบริการในกรอบของแกตต์

ในการเจรจาหลายฝ่ายรอบอุรุกวัย สหรัฐอเมริกาได้หยิบยกการค้าบริการเข้ามาเจรจาในกรอบของแกตต์ โดยมีจุดประสงค์ที่จะให้แต่ละประเทศเปิดการค้าเสรีเป็นขั้นตอน (Progressive Liberalization) ของการค้าบริการด้วยการส่งเสริมการแข่งขันระหว่างประเทศ (Stimulate International Competition) โดยการแก้ไขกฎหมายและข้อบังคับต่าง ๆ (Deregulation) ที่เป็นข้อจำกัดทางการค้า (Restrictive Trade Practice) โดยต้องการให้ประเทศภาคีแกตต์ เปิดเผยประกาศ หรือแจ้งให้สมาชิกภาคีรู้กฎหมาย ข้อบังคับ และการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการค้าบริการ (Transparency) ของประเทศตนและมีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาระบบการค้าบริการ เพื่อให้คนต่างชาติและคนในชาติได้รับการปฏิบัติเท่าเทียมกัน (National Treatment)

ขณะเดียวกัน ในการเจรจาการค้าบริการในกรอบของแกตต์ ได้มีการให้ความสำคัญ

และความเคารพต่อนโยบายของแต่ละประเทศภาคี (Respect for National Policy Objectives) และคำนึงถึงว่าการทำสัญญาทางด้านการค้าบริการอาจมีการตอบแทนที่ไม่เท่าเทียมกัน (Relative Reciprocity) แต่เปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ เพราะในการปฏิบัติจะไม่มี ความเท่าเทียมกัน สำหรับประเทศคู่ค้าที่ไม่เท่าเทียมกัน (There cannot be equal treatment among unequal partners)

เป้าหมายและความคืบหน้าของการเจรจาในกรอบเกดต์

กลุ่มเจรจาด้บริการได้จัดทำแผนเจรจาดังนี้

เป้าหมายการเจรจา เพื่อส่งเสริมให้การค้าบริการดำเนินไปอย่างเปิดเผยและมีเสรี ซึ่งจะช่วยให้ส่งเสริมการขยายตัวทางการค้าบริการของประเทศภาคีเกดต์ โดยมีข้อแม้ว่าจะต้องไม่ละเมิดเป้าหมายนโยบายระเบียบการต่าง ๆ ด้านการบริการของประเทศภาคีเกดต์ รวมทั้งการสอดคล้องกับการดำเนินการขององค์การระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง

ความคืบหน้าของการเจรจา

กลุ่มเจรจาดำเนินการบริการได้จัดประชุมไปแล้ว 15 ครั้ง สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

1. **ประเด็นคำนิยาม** ประเทศภาคีเกดต์ให้ความเห็นว่า ควรพิจารณาเฉพาะประเด็นรายการค้าระหว่างประเทศเท่านั้น โดยอาจพิจารณาเรื่องเกี่ยวกับการเปิดเสรีเป็นทางการให้ธุรกิจบริการต่างชาติเข้าสู่ตลาดในประเทศของตน นอกจากนี้ ยังให้ความเห็นว่าอาจพิจารณาสาขาของการบริการเลย แทนที่จะพิจารณาด้านคำนิยาม

ส่วนประเด็นสถิติ กลุ่มฯขอให้องค์การระหว่างประเทศ เช่น UNCTAD, IMF, ITU และอื่น ๆ ให้ความช่วยเหลือทางเทคนิคแก่ประเทศภาคีเกดต์ทั้งพัฒนาและกำลังพัฒนา เพื่อหาแนวทางที่ว่าประเทศภาคีเกดต์มีความถนัดในสาขาใด เพื่อที่จะได้จัดทำร่างความตกลงด้านการค้าบริการที่สอดคล้องกับปฏิญญารัฐมนตรีเกดต์ในด้านการส่งเสริมการพัฒนาทางเศรษฐกิจ

2. **แนวความคิดเกี่ยวกับกฎเกดต์ และระเบียบด้านการบริการ และระเบียบวินัยของการบริการรายสาขา** และขอบเขตของความตกลงหลายฝ่ายว่าด้วยการค้านั้น หลักการต่าง ๆ ที่ประเทศภาคีเกดต์ได้เสนอมาล้วนแต่เป็นหลักการของเกดต์แทบทั้งสิ้น เช่น การไม่เลือกปฏิบัติการปฏิบัติอย่างชาติที่ได้รับอนุเคราะห์ยิ่ง (MFN) การปฏิบัติอย่างคนในชาติ (National

Treatment) หลักความสอดคล้องกับอธิปไตย (นโยบายของประเทศภาคีแกตต์)

3. **ความตกลงระหว่างประเทศที่ใช้ปฏิบัติในปัจจุบัน** ฝ่ายเลขาธิการแกตต์ได้ศึกษาแนวทางการจัดทำความตกลง และจากการสอบถามไปยังองค์การระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง เช่น UNCTAD, ITU และ ICAO พบว่าความตกลงมีลักษณะสองฝ่าย และมากกว่าสองฝ่าย (Bilateral and Plurilateral) และยึดหลักการปฏิบัติต่างตอบแทนทั้งหมดจึงไม่อาจจัดได้ว่าสอดคล้องกับหลักการของแกตต์ ซึ่งเป็นการจัดทำความตกลงหลายฝ่าย (Multilateral)

4. **มาตรการวิธีการที่ส่งเสริม หรือกำกวดการขยายตัวของสินค้าบริการ รวมทั้งอุปสรรคของการบริการเป็นรายสาขา** มาตรการต่าง ๆ ที่ใช้อยู่เป็นมาตรการที่มีใช้ภาษีศุลกากร (Non-tariff Measures) และมีลักษณะคลุมเครือยุ่งยากต่อการปฏิบัติ

ข้อเสนอและท่าทีของประเทศภาคีแกตต์ต่าง ๆ

1. ประเทศพัฒนา

1. **สหรัฐฯ** ขอให้มีการจัดกรอบช่วยว่าด้วยความตกลงด้านการค้าบริการโดยมีหลักการที่สำคัญดังนี้ คือ สิทธิในการจัดตั้งธุรกิจของต่างชาติ การปฏิบัติอย่างคนในชาติ การเปิดเผย ระเบียบวิธีปฏิบัติและอื่น ๆ รวมทั้งอาจจัดทำความตกลงเป็นรายสาขาของการบริการ ทั้งนี้ประเทศที่ให้สัตยาบันเท่านั้น จึงจะมีสิทธิในความตกลงนั้น ๆ

2. **สวีตเซอร์แลนด์ กลุ่มประชาคมยุโรป และนอร์ดิกส์** ให้จัดทำกรอบช่วยว่าด้วยความตกลงด้านการบริการ เช่นเดียวกับสหรัฐฯ โดยมีการกำหนดหลักการกว้าง ๆ ให้สอดคล้องกับกฎของแกตต์ เช่น การเปิดเผยการยุติข้อพิพาท รวมทั้งขอให้ยึดความสอดคล้องกับปฏิญญาของรัฐมนตรีประเทศภาคีแกตต์ ในส่วนที่ส่งเสริมการขยายตัวของการค้าบริการระหว่างประเทศ ตลอดจนเป้าหมายนโยบายให้เสร็จก่อนภายในระยะสุดท้ายของการเจรจาในรอบนี้ และให้มีการเจรจาในรายละเอียดเกี่ยวกับความก้าวหน้าของการให้เสรีในการค้าบริการเป็นรายสาขาในระยะต่อไป ภายหลังจากหมดกรอบการเจรจาแล้ว

3. **ประเทศพัฒนาอื่น ๆ** ขอให้จัดทำกรอบช่วยของความตกลงที่สอดคล้องกับปฏิญญารัฐมนตรีของประเทศภาคีแกตต์ โดยเฉพาะในประเด็นการส่งเสริมการขยายตัวของการค้าบริการระหว่างประเทศ

ประเทศกำลังพัฒนา

1. เม็กซิโก และอาร์เจนตินา ขอให้มีการจัดทำความตกลงด้านการบริการที่สอดคล้องกับเป้าหมายนโยบายด้านการยกระดับการพัฒนาของประเทศภาคีเกดต์ โดยเฉพาะประเทศกำลังพัฒนา

2. อาเซียน

1. ขอให้มีการนำสาขาการบริการที่ประเทศภาคีเกดต์แต่ละประเทศมีความถนัดเข้าร่วมการพิจารณาจัดทำความตกลง เช่น การท่องเที่ยว และการส่งออกแรงงานของประเทศที่กำลังพัฒนา

2. ขอให้พิจารณาเฉพาะการบริการที่เป็นการค้าเท่านั้น (Traded Services) ไม่ควรพิจารณาการบริการทุกสาขา

3. ในกรอบข่ายของความตกลง ขอให้มิข้อยกเว้นในหลักการ (Reservation in Principles) เช่น สิทธิในการจัดตั้งธุรกิจของต่างชาติ การปฏิบัติอย่างคนในชาติ

4. ให้มีหลักการปฏิบัติเป็นพิเศษและแตกต่างแก่ประเทศกำลังพัฒนา

5. ความคืบหน้าของการเจรจาว่าด้วยการค้าบริการจะไม่มีความสัมพันธ์กับการเจรจาการค้าสินค้า

3. ไทย

1. ขั้นตอนในการดำเนินการค้าบริการให้มีเสรี ควรจะต้องสอดคล้องกับความสำเร็จในการพัฒนาประเทศ และการค้าของประเทศภาคีเกดต์แต่ละประเทศ

2. ให้กลุ่มเจรจาว่าด้วยการบริการจัดทำกรอบข่ายความตกลงว่าด้วยการค้าบริการร่วมกัน โดยมีกำหนดกฎเกณฑ์ของการค้าบริการระหว่างประเทศขึ้นก่อนจะเจรจาจัดทำความตกลงในรายละเอียดเป็นรายสาขาในระยะหลังจากหมดกรอบการเจรจา-การค้าหลายฝ่ายรอบอุรุกวัยแล้ว ซึ่งหลักการดังกล่าว จะต้องสอดคล้องกับปฏิญญาของรัฐมนตรีประเทศภาคีเกดต์

3. ให้คงประเด็นการปฏิบัติเป็นพิเศษและแตกต่างแก่ประเทศกำลังพัฒนาไว้ในความตกลงรวมว่าด้วยการบริการ

สถานการณ์ปัจจุบันของแกตต์กับประเทศไทย

เมื่อประเทศไทยเข้าเป็นประเทศภาคีแกตต์ประเทศหนึ่ง จึงควรจะศึกษาหาความรู้ เพื่อจะได้ นำเข้าประมุขในรูปต่าง ๆ ของแกตต์ให้ได้ผลต่อประเทศ และพยายามไม่ให้เสียเปรียบ ต่อประเทศคู่ค้าของเรา เช่น เทรดบิล ลิขสิทธิ์ และอื่น ๆ ให้น้อยที่สุด

เมื่อเดือนกันยายน 2531 ฝ่ายวิจัยพืชเกษตร สถาบันพัฒนาประเทศ (ทีดีอาร์ไอ) ได้ จัดให้มีการสัมมนา เรื่องการแก้ไขปัญหาการค้าสินค้าเกษตรระหว่างประเทศ โดยได้เน้นถึงปัญหา สินค้าของไทยที่จะได้รับความกระทบกระเทือนอย่างแรง หากแกตต์ตกลงกันให้ยกเลิกการอุดหนุน และปกป้องสินค้าเกษตร

สินค้าส่งออกของไทยที่จะได้รับการกระทบกระเทือน คือ น้ำตาล ถั่วเหลือง ปอ ผลิตภัณฑ์นม ปาล์ม น้ำมัน มันสำปะหลัง ทางแก้ไขคือ มีการเสนอให้รัฐบาลปรับโครงสร้างสินค้าเกษตร ให้เหมาะสม เนื่องด้วยต่อไปอาจจะต้องมีการนำเข้าสินค้าบางอย่างจากต่างประเทศด้วย

ในที่ประชุมสัมมนาได้พูดถึง แนวโน้มการเจรจาในเรื่องแกตต์มีเรื่องน่าสนใจอยู่ 3 ประการ คือ

1. ทางสหรัฐอเมริกาจะต้องผลักดันให้ระบบการค้าเป็นไปในแนวทางที่สหรัฐอเมริกา ต้องการ
2. ในปีหน้า (2532) ทางสหรัฐอเมริกาจะมีการทบทวนมาตรการที่ใช้กับกฎหมาย ฟาร์มเอ็กต์ ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าเป็นห่วงว่านักการเมืองสหรัฐอเมริกาอาจเสนอกฎหมายเกี่ยวกับ สินค้า เพื่อเป็นเครื่องมือต่อรองก็ได้
3. แนวโน้มของประเทศไทย ซึ่งสังกัดกลุ่มประเทศส่งออกสินค้าเกษตรที่เป็นธรรม (แครนส์) จะสังเกตว่ามีบทบาทน้อยลงที่จะผลักดันสินค้าเกษตร จะหันไปให้ความสนใจพืชเมือง ร้อนมากกว่า ทำให้กลุ่มแครนส์มีจุดยืนที่ไม่แน่ชัด

สรุปจากนายสุรเกียรติ์ เสถียรไทย ที่ปรึกษานายกรัฐมนตรีจากหนังสือพิมพ์รายวัน ประชาชาติธุรกิจ วันที่ 24 กันยายน 2531 ได้ให้ความเห็นว่า ไม่ว่าแกตต์จะเจรจาออกมาแบบ ใดน่าจะมีการจำกัดในการอุดหนุนให้เป็นที่ยอมรับกันทุกฝ่าย และจะนำไปใช้อย่างไรในแกตต์ ซึ่ง จะต้องดูกลุ่มอื่น ๆ ด้วย อาทิ ชีวิตของแกตต์ ไม่ได้ดูในเรื่องข้อขัดแย้งในขั้นต้นของการผลิต และนาย

สุรเกียรติ์ ยังได้เสนอว่า

1. ในกรณีที่มีข้อตกลงใหม่ จะต้องดูในหลักการที่ยอมรับกันได้ว่ายุติธรรมอย่างไร ไม่
ต้องมีการพิจารณาตีความกันอีก

2. กฎที่จะออกมาต้องสร้างแรงจูงใจในการที่ผู้ใดทำตามหลักเกณฑ์ก็จะได้รับผลตอบแทนสูง

นอกจากนี้ ยังมีการเตรียมการศึกษาวิจัย เพิ่มขึ้นเกี่ยวกับการค้าบริการให้มากขึ้น เพื่อ
จะได้ไม่เสียประโยชน์ต่อประเทศชาติอื่น ๆ ที่เข้ามาทำธุรกิจในประเทศของเรา ดังมีรายละเอียด
ในบทที่ 6 ซึ่งก็จะได้ประโยชน์ในการเตรียมประชุมภาคีรอบต่อ ๆ ไปด้วย